

ภูมิอากาศจังหวัดชัยภูมิ

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดชัยภูมิตั้งอยู่บนที่ราบสูงของภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 182 เมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 14,049.50 ตารางกิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 332 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดขอนแก่น
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดขอนแก่นและจังหวัดนครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดเพชรบูรณ์และจังหวัดลพบุรี

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดชัยภูมิเป็นป่าเขา โดยเฉพาะทางตอนเหนือและทางตะวันตกของจังหวัด ซึ่งเป็นที่ราบสูงและมีป่ามาก ส่วนทางตอนกลาง ตอนใต้และทางตะวันออกของจังหวัดเป็นที่ราบเหมาะแก่การเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดชัยภูมิ ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดชัยภูมิมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดชัยภูมิ พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทยและบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งมีคุณสมบัติหนาวเย็นจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย ทำให้อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวัน สำหรับเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงว่างของฤดูมรสุมลมที่พัดปกคลุมส่วนใหญ่เป็นลมฝ่ายใต้ และหย่อมความกดอากาศต่ำเนื่องจากความร้อนปกคลุมประเทศไทยตอนบน ทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็น

เดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ทำให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยด้วย

อุณหภูมิ

จังหวัดชัยภูมิมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าเขา ทำให้อากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าวในช่วงฤดูร้อน และจะมีอากาศค่อนข้างหนาวเย็นในช่วงฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.5 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.0 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.1 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี ซึ่งเคยวัดอุณหภูมิสูงที่สุดได้ 42.6 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2526 และวันที่ 11 และ 18 เมษายน 2559 ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม วัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 6.3 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2503

ฝน

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีแนวเทือกเขาเพชรบูรณ์และเทือกเขาตองพญาเย็นอยู่ทางทิศตะวันตก เทือกเขาสันกำแพงและเทือกเขาพนมดงรักอยู่ทางทิศใต้ เป็นแนวขวางกั้นไม่ให้มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าปกคลุมได้สะดวก ทำให้บริเวณจังหวัดชัยภูมิมีฝนน้อย เนื่องจากฝนจะไปตกทางด้านตะวันตกและด้านใต้ของภูเขาเป็นส่วนใหญ่ โดยพื้นที่ทางด้านตะวันตกแนวติดต่อกับจังหวัดลพบุรีและจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นบริเวณที่มีฝนตกชุกมาก โดยเฉพาะบริเวณอำเภอภักดีชุมพลมีปริมาณฝนเฉลี่ยทั้งปีมากกว่า 1,500 มิลลิเมตร ส่วนบริเวณอื่น ๆ มีฝนน้อย โดยเฉพาะบริเวณอำเภอเกษตรสมบูรณ์มีปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีต่ำกว่า 800 มิลลิเมตร สำหรับปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดชัยภูมิ คือ 1,150.0 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันฝนตกเฉลี่ยทั้งปี 105 วัน เดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี มีปริมาณฝนเฉลี่ย 237.8 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันฝนตก 18 วัน ปริมาณฝนมากที่สุดใน 24 ชั่วโมง เคยวัดได้ 162.5 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2551

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านหรือเข้าสู่จังหวัดชัยภูมิมีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนาม กัมพูชาและลาวก่อนจะเข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้พายุหมุนเขตร้อนอ่อนกำลังเป็นพายุดีเปรสชัน โดยที่พายุดีเปรสชันที่เคลื่อนเข้าสู่จังหวัดชัยภูมิส่วนใหญ่แล้วทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากจนก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ในบางพื้นที่ สำหรับช่วงเวลาพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านจังหวัดนี้ เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนเป็นต้นไปจนถึงเดือนตุลาคม โดยเฉพาะเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมจะเป็นช่วงที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดชัยภูมิได้มากที่สุด

จากสถิติในคาบ 72 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2565 พบว่า พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านจังหวัดชัยภูมิมีทั้งหมด 11 ลูก และมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันทั้งหมด โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนมิถุนายน 1 ลูก (2512) เดือนกรกฎาคม 1 ลูก (2505) เดือนกันยายน 5 ลูก (2512, 2521, 2522, 2556, 2563) เดือนตุลาคม 4 ลูก (2506, 2509, 2510, 2524)

ที่ตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดชัยภูมิ

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้รวบรวมจากผลการตรวจอากาศของสถานีตรวจอากาศชัยภูมิ (พิกัดละติจูด 15° 48' เหนือ ลองจิจูด 102° 02' ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 182 เมตร) ได้ทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ 8 เวลา คือ 01.00, 04.00, 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00

และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติในรอบ 30 ปี
ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังนี้

สถานีตรวจอากาศชัยภูมิ ตั้งที่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ 36000 โทร.(044) 811698

หมายเหตุ

- สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 – 2563
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2565

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา

กรมอุตุนิยมวิทยา

มกราคม 2566